

افغانستان

محافظت افراد ملکی در منازعات مسلحانه

گزارش ویژه:

حملات هوایی بالای کارخانه های مشکوک به پروسس مواد مخدر

فراه، ۵ ماه می ۲۰۱۹

هیأت معاونت
ملل متحد
در افغانستان

کمیسیون عالی
ملل متحد
برای حقوق بشر

خلاصه گزارش: حملات هوایی بالای کارخانه های مشکوک به پروسس مواد مخدر

این گزارش و تمام گزارش های محافظت افراد ملکی در منازعات مسلحانه در افغانستان که در این گزارش به آن ارجاع داده شده، در آدرس ذیل قابل دست رس می باشد:

<http://unama.unmissions.org/protection-of-civilians-reports>

تصویر پشت جلد: تصویر حمله هوایی تاریخ 5 ماه می در ولسوالی بکوا، ولایت فراه، توسط یک شاهد حملات برای یوناما تهیه شده است.

خلاصه گزارش

این گزارش که مشترکاً از سوی هیئت معاونت سازمان ملل متحد در افغانستان (یوناما)¹ و دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد (OHCHR)² تهیه شده است، میزان آسیب به مردمان ملکی از اثر حملات هوایی نیروهای ایالات متحده آمریکا در افغانستان (USFOR-A)³ علیه کارخانه های مواد مخدر در ولسوالی بکوا، ولایت فراه و بخش های از ولسوالی همجوار دلارام در ولایت نیمروز بتاريخ ۵ می ۲۰۱۹ را بررسی می کند. در این گزارش تصریح شده است که کارخانه های مواد مخدر و کارگران آن را نمی توان از لحاظ حقوقی به سبب کمک های اقتصادی و مالی احتمالی آنان با فعالیت های جنگی یکی از طرفین منازعه مورد هدف حملات قرار داد.

بتاریخ ۵ می سال ۲۰۱۹، نیروهای ایالات متحده آمریکا مستقر در افغانستان یک سلسله حملات هوایی را علیه بیشتر از ۶۰ محلی که آنان به عنوان کارخانه جات تولید مواد مخدر یا "لابراتوار مواد مخدر"⁴ شناسائی نموده بودند، در چندین ساحه در ولسوالی بکوا ولایت فراه و بخش های از ولسوالی همجوار دلارام در ولایت نیمروز انجام دادند. ادعاهای معتبری به زودی در مورد وارد شدن آسیب قابل ملاحظه به مردمان ملکی از اثر این حملات برملا گردید. اگرچه حملات هوایی بالای لابراتوار های مواد مخدر قبلاً نیز انجام شده بود، اما این اولین باری بود که یوناما در مورد رقم بلند تلفات ملکی برخاسته از این گونه عملیات ها گزارش دریافت می کرد.

یوناما طی یک دوره زمانی چهار ماهه، بررسی های حقیقت یابی گسترده ای را در مورد رویداد مؤرخ ۵ می در ولسوالی بکوا انجام داد. بعد از هفته ها آمادگی، بتاريخ ۲۶ جون، یوناما، یکجا با کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، هیئت حقیقت یاب را به ولسوالی بکوا که تحت کنترل طالبان قرار دارد، اعزام نمود. با توجه به دورافتاده بودن این ولسوالی و عدم حضور دائمی سازمان ملل متحد، حکومت و نیروهای نظامی افغانستان در آن ساحه، یوناما اعزام این هیئت حقیقت یاب به آن منطقه را در روند حقیقت یابی حائز ارزش فراوان می دانست. هیئت حقیقت یاب با افرادی که از این حملات هوایی متضرر شده بودند، مصاحبه رو در رو انجام داده و از برخی ساحات اصابت بم ها دیدن نمود. حکومت افغانستان، طالبان و ماموریت حمایت قاطع ناتو همه برای این هیئت حقیقت یاب حمایت های مختلفی را فراهم نمودند.

الی تاریخ ۱۵ سپتمبر ۲۰۱۹، یوناما ۳۹ مورد تلفات افراد ملکی (۳۰ کشته، پنج مجروح و چهار مورد نامشخص⁵) بشمول ۱۴ طفل و یک زن را به اثر حملات هوایی ۵ ماه می تایید نموده است. از مجموع تلفات ملکی تایید شده، یوناما مشخص نموده که هفده تن آنها در لابراتوار های مواد مخدر کار می کردند. یوناما معلومات مؤثق و معتبری در رابطه به حد اقل ۳۷ مورد تلفات ملکی دیگر (۳۰ کشته و هفت مجروح) نیز دریافت کرده است که اکثریت آنها را زنان و کودکان تشکیل می دهند. یوناما در حال حاضر مشغول بررسی صحت و سقم این تلفات ملکی است.⁶

نیروهای ایالات متحده مستقر در افغانستان بیان می دارند که حملات هوایی، کارخانه های تولید میتافیتامین را هدف قرارداده که طبق ادعای این نیروها، متعلق به طالبان و تحت کنترل آنها بوده و از آن برای تمویل فعالیت های جنگی

¹ این گزارش از سوی بخش حقوق بشر یوناما به تاسی از ماموریت یوناما تحت قطعنامه ۲۴۸۹ (۲۰۱۹) شورای امنیت ملل متحد مبنی بر "نظارت از وضعیت افراد ملکی، هماهنگی تلاش ها به منظور تأمین محافظت از آنها، [...] ترویج پاسخگوئی، [...] و همکاری در تطبیق کامل آزادی های اساسی و احکام حقوق بشری مندرج در قانون اساسی افغانستان و معاهدات بین المللی که افغانستان عضو آن است، به خصوص، معاهدات در مورد برخورداری کامل زنان از حقوق بشری شان." تهیه شده است. (2019) S/RES/2489

² بخش حقوق بشر یوناما از دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد در افغانستان نمایندگی می کند و مشترکاً به نماینده خاص سرمنشی ملل متحد برای افغانستان و کمیشنر عالی حقوق بشر گزارش می دهد.

³ برای شرح ماموریت نیروهای ایالات متحده در افغانستان، به گزارش سالانه یوناما در مورد محافظت افراد ملکی، ضمیمه ۲، طرف های اصلی منازعه، صفحه ۵۸ و ضمیمه ۳: فهرست اصطلاحات شماره ۶۳-۶۴ که در این آدرس قابل دسترس است، مراجعه شود: <https://unama.unmissions.org/protection-of-civilians-reports> (تاریخ آخرین مراجعه به این سایت ۲۸ سپتمبر ۲۰۱۹).

⁴ لابراتوار های مواد مخدر معمولاً به محوطه های یگی با تجهیزات اولیه از قبیل بشکه ها، دستگاه های فشار دست ساز، سطل و کاسه گفته می شود. مراجعه شود به دیوید منزفیلد، جلوگیری از عواید یا هدر دادن پول؟ ارزیابی تأثیرات حملات هوایی علیه لابراتوار های مواد مخدر در افغانستان، دانشگاه اقتصاد لندن، واحد پالیسی بین المللی مبارزه با مواد مخدر (اپریل ۲۰۱۹)، صفحه ۲۳، در این جا قابل دسترس است: www.lse.ac.uk/united-states/Assets/Documents/mansfield-april-update.pdf (تاریخ مراجعه به سایت: ۲۱ اگست ۲۰۱۹).

⁵ اگرچه یوناما این چهار مورد تلفات ملکی را تایید نمود، اما هنوز سعی دارد وضعیت فعلی آنها را به عنوان مجروح و یا کشته مشخص نماید زیرا معلومات در مورد وضعیت آنها از منابع مختلف در دوره های زمانی مختلف بدست آمده است.

⁶ یوناما در نظر دارد که آمار نهائی تلفات ملکی برخاسته از این عملیات را در گزارش سالانه ۲۰۱۹ خود در مورد محافظت از افراد ملکی که قرار است در ماه فبروری سال ۲۰۲۰ نشر شود، بگنجانند. برای معلومات بیشتر، لطفاً مراجعه شود به بخش "یافته ها" در ذیل.

طالبان مستقیماً استفاده می شد.⁷ طبق پالیسی دیرینه ایالات متحده، تأسیسات اقتصادی که به فعالیت های جنگی طرف منازعه کمک کند اهداف مشروع نظامی تلقی می شود.⁸ در این قضیه، نیروهای ایالات متحده مستقر در افغانستان تصریح نموده اند که "معلومات استخباراتی همه جانبه مشخص نمود که تمام پرسونلی که در داخل این لابراتوارها مشغول فعالیت بودند، جنگجویان طالبان بودند".⁹ نیروهای ایالات متحده در افغانستان، در بیان موضع خود، اما، اظهار داشته است که این بدین معنی نیست که آن افراد [طالبان] در زمان عملیات، مصروف انجام فعالیت های محاروبی بودند. نیروهای ایالات متحده مستقر در افغانستان تأکید می نمایند که کسانی که در لابراتوارهای تولید مواد مخدر کار می کردند اهداف مشروع نظامی بودند حتی اگر آنها مستقیماً در جنگ مشارکت نداشته باشند. ارزیابی نیروهای ایالات متحده مستقر در افغانستان این است که این حملات هوایی هیچ تلفات ملکی در پی نداشته است و هیچ زن و کودکی در جریان این عملیات کشته و یا مجروح نشده است.¹⁰

این یک امر کاملاً مستند است که طالبان از صنعت مواد مخدر در افغانستان منفعت مالی بدست می آورند. در این قضیه، یافته های یوناما، اما، نشان می دهد که کارخانه های تولید مواد مخدر در ولسوالی بکوا متعلق به طالبان و تحت کنترل آنها نبوده است بلکه متعلق و تحت کنترل گروه های تبهکاری بوده است که با شبکه های بین المللی قاچاق مواد مخدر ارتباط داشته اند. اگرچه برخی از این محلات شاید با فعالیت های غیرقانونی ارتباط داشتند، اما هیچ کدام شرایط تعریف اهداف مشروع نظامی تحت حقوق بین الملل را دارا نبودند.¹¹ علاوه بر آن، یوناما معلومات مؤثقی بدست آورده است که نشان می دهد چندین محلی که مورد حمله قرار گرفت هیچ رابطه ای با فعالیت های تولید مواد مخدر نداشتند که برخی شامل محلات مسکونی می شد.

براساس معلوماتی که جمع آوری شده است، ارزیابی یوناما این است که پرسونلی که در داخل کارخانه های تولید مواد مخدر مشغول کار بودند، فعالیت های محاروبی انجام نمی دادند. بنابراین، آنها حق داشتند که در برابر حملات محافظت شوند و تنها زمانی می توانستند این محافظت را از دست بدهند که مستقیماً در جنگ اشتراک می ورزیدند؛¹² مشارکت در فعالیت های غیر قانونی مواد مخدر به معنی مشارکت مسقیم در جنگ نیست. افزون بر این، یافته های یوناما نشان می دهد که گرچه برخی از افراد ملکی که در جریان این حملات هوایی کشته و یا مجروح شدند، در کارخانه های تولید مواد مخدر کار می کردند، اما سایرین - به شمول زنان و کودکان - هنگام حملات در کارخانه های مواد مخدر کار نمی کردند.

در حالیکه این گزارش کاملاً اذعان می کند که صنعت نامشروع مواد مخدر در افغانستان آسیب های فراوانی را به جمعیت ملکی افغانستان و فراتر از آن وارد می کند، اما این گزارش نتیجه می گیرد که پاسخ مناسب - و قانونی - به فعالیت های نامشروع مواد مخدر باید از طریق مراجع تنفیذ قانون صورت گیرد، نه از طریق عملیات های نظامی.

بنابر این، یوناما و دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد، نیروهای ایالات متحده مستقر در افغانستان را به اتخاذ موارد ذیل ترغیب می کنند:

- انجام تحقیقات مستقل و شفاف جهت بررسی تاثیرات عملیات مؤرخ ۵ می بالای مردمان ملکی؛ نشر یافته های تحقیق و نیز تدابیری که جهت تأمین پاسخگوئی اتخاذ می گردد، منجمله پرداخت جبران خساره مناسب برای قربانیان و اعضای خانواده های آنها؛¹³

⁷ نیروهای ایالات متحده مستقر در افغانستان، "پاسخ به انتقاد دفتر ملل متحد در افغانستان (یوناما) به حملات ایالات متحده علیه لابراتوارهای میتافیتامین طالبان" تهیه شده از سوی دفتر وکیل مدافع کارمندان، ۱۵ جولای ۲۰۱۹، یک نقل آن در نزد یوناما موجود است.

⁸ همان.

⁹ همان. طبق قانون رهنمود جنگ وزارت دفاع ایالات متحده (جون ۲۰۱۵، تجدید بتاریخ دسمبر ۲۰۱۶)، "مثل اعضای نیروهای مسلح یک کشور متخاصم، افرادی که بطور رسمی یا از لحاظ کاری بخشی از گروه مسلح غیر دولتی که در جنگ دخیل است، می باشند را می توان مورد هدف قرار داد زیرا آنها نیز مقصد خصمانه گروه شان را دارا می باشند" (بخش ۵.۷.۳).

¹⁰ مراسلات ایمیلی با نیروهای ایالات متحده در افغانستان بتاریخ ۲۰ اگست ۲۰۱۹ و ۱۳ سپتمبر، کاپی آن نزد یوناما موجود است. به بخش یافته ها در ذیل مراجعه شود.

¹¹ به بخش چارچوب حقوقی در نسخه کامل گزارش ویژه یوناما: حملات هوایی بالای کارخانه های متهم به پروسس مواد مخدر، فراه، ۵ می ۲۰۱۹، مراجعه شود.

¹² به بخش چارچوب حقوقی در نسخه کامل گزارش ویژه یوناما: حملات هوایی بالای کارخانه های متهم به پروسس مواد مخدر، فراه، ۵ می ۲۰۱۹، مراجعه شود.

¹³ حد اقل، یوناما و کمیشنری عالی حقوق بشر ملل متحد نیروهای ایالات متحده در افغانستان را ترغیب می کنند که تحقیق را مطابق به قطعنامه ۱۵-۶ ارتش ایالات متحده انجام دهد تا حقایق این رویداد را معلوم نموده و رعایت از حقوق بشردوستانه بین المللی و طرزالعمل های عملیاتی کلیدی را بررسی نماید.

- توقف کلیه حملات هوایی و عملیاتی های نظامی علیه کارخانه های مواد مخدر و کارگران آن در افغانستان؛
- مرور پالیسی های خود در مورد هدف قرار دادن اشیا و افراد مرتبط به فعالیت های "ممد تداوم جنگ" تا اطمینان حاصل شود که این گونه پالیسی ها با حقوق بشردوستانه بین المللی مطابقت دارد؛
- تقویت روند تبادل اطلاعات، در صورت لزوم، معلومات استخباراتی در مورد جرایم مربوط به مواد مخدر با نهاد های تنفیذ قانون افغانستان به مثابه راهی برای بلندبردن مؤثریت مقابله مراجع تنفیذ قانون با فعالیت های نامشروع مواد مخدر؛ و
- کار با دولت افغانستان جهت اطمینان از این مسئله که منابع کافی به نهاد های تنفیذ قانون افغانستان تخصیص داده می شود تا آنها قابلیت های خود در انجام عملیات های مبارزه علیه مواد مخدر با مؤثریت بیشتر را تقویت نمایند.